

ԲԻՆԱԳՐՈՆԵԱՆ
ԱՅԿԱՍԿԱՆ

ԽԱՂՈՐՀՆԵՔ

**Քարոզ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ
ԿՈՒՅՄԻ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ** մասին

Սրբուհի Մարիամը Հովակիմի ու Աննայի դուստրն էր: Հոգևորականները սերունդ էին հավիթ քաղաքի արքայական ցեղից, իսկ մոկոզմից Ղեկի ցեղապետի ահա՛ նախնական ցեղից (Աննան բերեղեղնացի ահա՛ նախնական Մասթանի դուստրն էր):

Upravl. 9 9

Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու սրբազան աթոռորդայրուներին և Ս. Մարիամ Աստվածածնի վերափոխման տոնին՝ Ս. Պատարագին հետո կատարվող խաղողի օրհնությունը (Խաղողօրհնք):

Տակավին նախափրհստնական
երանում գրեթե բոլոր ժողովուրդների
կրնական ծիսակարգի մաս է կազ-
մում «Տե՛ս արմեաց էր փողոց»-ը
Այս տոնի համաձայն՝ սարկ առա-
ջին փողոցը (ի՞մա՛ երևայրի),
ի՛նձան հնազանդության, հոլաակու-
թյան, երևիսագիտության է առաջի-
կա սարկը բերի առաստույթան, ա-
ծարի սրտասավորների՝ փրների կողմից
կատարվող հասուկ արարողակարգով
հետիտե՛րում էր չնչու ժողովրդի ու

Քայքայ ինձ՝ սուրբ Կոյսը,
անցելի վարձով, առաքելությամբ
սոսիալական ու աղավել եղավ,
և բոլոր սրբերը ըստ առակողի
Հավ. ԼԱ 29): Այս իսկ դասնա-
վոր լցված է ամենայն երանման
բարեքամ, հրեաներ լեզուների կողմից
երեքամությամբ ներգրավված է
երեսխոս է բոլոր երեքների: Մա-
ր է լույսից առավել, անխառն
դոշեռ օղոր, առաքյալի լույսն ա-
ղավել: Մարմնով սկզբից դար-
ձավ անակիթի Բաժնի է ժամանա-
կամանակ: Ունի Զոր է և Որ-
դալը արժանապատիվ համբողջ:

Եկ այն բոլոր եկեղեցիները, որոնք օգոստոսի 15-ին հավասով նշում են նրա վերափոխման հիշատակը, կընդունեն փառի անմահական դարգեներ: Քանզի աննշատոր կույսը խոստանա զավակ եղավ իր ամուլ ծնողներ Զոհեմանի եւ ՍՈՏՈՏՈՏ համար: Երբ

ԵՎ զարթել հեռա-
կառնեմ ավելիս սկզբ Կոլսին,
նա հղացավ Բանն Աստովը եւ
ծնեց աշխարհի Փռչինն տասն-
հինգ տարեկանով: Սինեց Փռչին
խաչելը 33 տարի ամբողջ եւ Նրա
երկիրն համաբառնալոց հետո եւս
12 տարի. տաքցվում է, որ Ասավ-
ածաճինն իր կյանքի սկզբին մինչեւ
մեռաւեհունին ամբողջ 60 տարի:

Արա հրեօսկայեօսիկ Կոլոյի ղեկին հրապարակ գեղեցկութիւնը մարգարօս ամալինքը ի յայիս նա անթառամ կուտըրլոյն: Գեղեցիկ ու խոսուր աջիբ ունի, հասակը չափահիւ: Կեդրաբանը վայելի: Բազուկներն ու խաչները երկար էին, վարսերը մաքաճե, եւ լիք ի Սուրբ Դոգու ընդունորէր: Սորա սուրբ ու անհիւկիլ սօսիներն ինց անարաւ ու անաղական կար ի բխում խնեցնելու ամեն ի լուարին:

[illegible][illegible][illegible]

Ս. ՊՐԻՊՈՐ ՏԱՐԹԵՎԱՅԻ

Քարոզ ԱՍՏՈՐՈՒՆ ԿՈՒՅՍԻ ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ

մասին

Սկզբը էջ 1

Հոկտեմբեր 41 սարեկան էր, երբ կոյսին համոճեցին նրան, եւ անհաւաք 31րդ տարու մահապաղ Լազարեի իր ճանդ բոլորում իր 72-ը: Դրանք հեռու, Հոկտեմբի հանձնարարքայնոր, արար Հանդեր իր տղա սավորում Կոյսին, անոր իր Հոկտեմբի կենդանութեամբ օրով էլ նրա հետ միասին կարող լինել իր ճանդում եղանակ ու արարող: Մինչեւ որ Քրիստոս Հոկտեմբի խնամքին համոճեց Տիարոզը, ինչոքեւ տալիս էր ւստով: «Այս բոլորը կզրի ան ճանարարում, որ գրագետ չէ» (Եւ. իմ 12), այն էլ գրագետ կը Ջերեմիայի որդի Հոկտեմբի համար (այս դիմում էլ Տարեկան ի կնկատ ունի Հոկտեմբի երեսասարը ու անտուր լինե-

լը:ԱՍ), անոր իր խաչի վրա Տերն Աստվածածին համոճեց Հոկտեմբի: Եվ անհաւաք Սրբոհիտ այդ մասնակալ ԼաւառուՄոր սարեկան էր, եւ Քրիստոս համարաւորից հեռու մնաց Հոկտեմբի մոտ սասնելով: Տարի: Եվ ինչոքեւ ասացինք, նա վարտով սարեկան այդ արարեց:

Հարությունից հետո Տերը երեսաց աւա- կերմերի եւ ցանց հետ Լաւառու ու օր- ցեց. ապա ցանց իր հետ վերցնելով եկավ Չիքենյալ լեռը: Եվ Տեր Տերն Աստվածածին իր համարաւորի, Աստվածայայր կանոնից իր փառքին Որդու առջեւ եւ ասաց. «Ո՛րդ Տեր իմ եւ Աստված իմ, Արարի իմ եւ Որդի իմ: Անա իր քարծառում եւ ընդի իր հայրենի խառնի եւ ինձ բողոքում եւ այս կալանքում անայցելու եւ արարկալիս: Դո՛ւ զիտ եւ արարաւորությունը երեսներ, որ խորով հաւոցեցին: Բարեւաղի, իմ ի՞նչ ինչ լի- շի անեն»: Եվ նրան ասում է Տեր. «Խա- ռաղորդու՛մ եւ, Բաղրիկ իմայր իմ, չեմ բողոքում քեզ: Արարչական սաղաւակ եւ ին- ռաւ, այլ մի փոքր ժամանակ մնա իմ խո- լար ասակներս: Երես, որդեկացի կը ծա- նելով միտքաւորեն: Եվ Տեր լինեմ ան- միայն: Իրեցեանք չեմ ասակի կը մոտ եւ ոչ էլ հրեւասակներ կամ սերունդներից մեկին, այլ հենց եւ եմ գալու իրաւալի

փառով եւ մասնով սանելու ինչ դեղի «Երեւն երեսաղենի իմանալի կանոն»:

Եվ արարում էր սուր Կոյսը երեսա- ղեմում իր ծնողների ճանդ, եւ Հոկտեմբ- սը տղասակարում էր նրան: Զարգում էր նա Կենդանի Բանի մասին թվաւորայն ժա- մանակ ինչը սուր Կոյսը, թաղում չարա- ղաններ կըց Կայախափայց, հայալակեց հրեաները, Բանից չէին թուլատում նրան գերեզման եւ սփորնութեամբ ուրիշ տեղեր ալցել: Եւ հայեանքեւ արդեւ, նա ծա- ծուկ էր արդար: Իսկ իր տղանցին Հոկ- տեմբի ինչը Հոկտեմբի, եկան ու իր- դեցեցին այն տուր, որտեղ արարում էր Սր- բոհիտ: Կարող օրջալաւելով հրեաներից յոր տղանոցն ալցել: Եվ դրանց հետ, եղածից երկու- դիւղով, այլեւ չէին համարակա- վում ծնով Տայ Սրբոհիտ: Սի- անգակ էլ Տիար Սրբոհիտը օր- իրեաների մի խանդակա- ղանց արդու գնաց Կոյսին ու Հոկտեմբի լեռնով, եւ Կայ- կան Աստծո հրեւակը նրանց որդե գնաց մյուս կողմում, իսկ երբ հրեաները կանցան գնաց անցին, նրանցից Բանը ինչը- դեց Հոկտեմբի: Տիար Հանքաւորում օրն էլ Չիքե- նյալ լեռան վրա հայտնու- կեցող հրեաները հարձակե- ցին Սրբոհի վրա, սակայն ի- ընցիցի հիսուն տղանոցն ու- րարկելով տղանցին, եւ ու- ռիշ ծաւ այլ անցնելիքներ էլ եւ կատարել, որոնց մասին չեմ ուզում երկար խոսել:

Եվ ասի Մարի, իմ արար- ծնելով 12 Տարի օրից, մի օր, երբ իր սեղանակում արդարում էր Աստվածածին Կոյսը, նրան հայալակեց Քաղրի հրեւակա- ղեցը, ով ինչոքեւ անկեղծ իր զկել, եւ ասաց. «Ուրախ ե- իր, բերկարի, Տերը եւզ հետ եւ», եւ զկեց արձակում ճյուղեր որոշեւ խա- խարին հաղթելով նաւ: Եվ հրեւակը նրան կանցեց Չիքենյալ լեռ, ուր նա տկո- լր էր արդեւ: Եւ Տիարայր եկավ գնաց այն- ժամ, երբ մնալուց Փրիկի համարածն ինչու, լեռան վրա եղած բոլոր ծառերը խնարհալիով երկրապաշտեցին: Դար- ձյալ նրան երեսաց հրեւակը եւ ասաց. «Ուրախ եիր, բերկարի, Բանից Սիարծն Որդու կանցում է ինչ իր մոտ: Ասում է, ք- օսարարայր մեզ իր լուսնիցեցին թա- փակ լուսակ, արեւն եւ իր հայրենի եւ փակակ ժամանդությունը: Սի մնա մա- կան այդ փակակի մեջ, Բանից անմա- կանի արժանապա, Բանից հարդարակ նաւն կանցեցիր, հրեաներից թաղում չարաւոր լեռներից իր, չարաւորակը փակեցնելով եկավ, ավարկեցին թաղա- ղանները: Անցան ճանդությունը, ժա- մանք ուրախությունը: Բանիցսը թաղա- ված է, կատարված է լուսի խորանը, Խա- ռաւած փառի աթոռը: Այժմ եւս եւ հա- ղիտ եւս թաղում սաղաւակներից: Եվ փակել իմ հետ իմ փառն սեղանով, որ կար նախան աւախարի սեղանով»:

«Անանա հաւաք», գրիպ 61
Հարունակի

Թարգմ. Աստիկ ՍԱՍՐՈՒՆՅԱՆ

ԽԱՂՈՐՆԵՔ

Սկզբը էջ 1

Եւսեն, որ «ընծայվելիք քերես էին ք- ռա, Գաղ, Խաղոր, Խու, Թու, Թիարաղ, մեռ»: Սուրբ քերեսի մեք, Խաղոր, Խաղոր ի համար լուսնահաղով ճանարկություն ու- ներ խաղորը, Եւսի որդիներն նրանից էլ մասնակում «սրմություն լուսնի եւ ուրա- խություն մասնակ» գիրքին, եւ երկուր՝ Խա- ղի որ խաղորը եղել է Խաղորի ազգային, միեւնույն ժամանակ խաղորություն ու բա- րություն խաղորությունը:

Աստվածային կանոնի համաձայն խա- ղեացներն անեն իրենց աղբիների ա- ռաղին քերն ընծայում էին Աստծո ճանա- ռին. Խաղորի որդիները հասակ գիտակցում ու անկեղծ հալանում էին, որ այն բոլոր քարիները, որ իրեն վախեցնում են, քարծա- լանցն ու զրգան: Ուսի ի լեռն երեսա- ղություն, իրեն Աստծո մասնակ, ինչը արար Վասակն ու քերն երեսալակը մեկ է լուսնաքերեն քարեւար Աստծո:

Ի վերջ «Եւ Թեք Բանցը, Բեք Եւ մասնություն...» արարեւ անեն իմ Աստված է սեղանի, եւ այն անմահ, ուր մարդիկ կմկում են նրան, իրեն էլ մասնակում:

Փրկական 301 թվականից, երբ Հայաս- ճան աւախարի իրաւունքները լուսնա- կան կրն է իշխանում, մեք հայաւաք հայր- տուր Գրիգոր Լուսաւորիցին անհամբեւ է համարում Հայաստանայր եկեղեցում ծիսա- կան որո քարեւարումը կատարել: Հայրը Հայրապետն ու մայր քարեւարում է ար- ռաղակարը, այլեւ իր հայրաւորական ճե- ռությունը այն ինչ կրնում անկ որո տկորություն եւ արարություններ ընդգ- ղում է իրաւունքակալ մեք եկեղեցու ա- ճանդութեամբ համակարգ մեք: Այդ ա- վանդությունից մեկն էլ անհասակալ ճեռ- իրը աղակարի երեսալակի ընծայում էր: Սուրբ ճիւղարեւան կարգի հայտնությամբ եւ Յի Կատարանով անկեղծակ լինելով ժամանակ սուր Գրիգոր Լուսաւորից, այն վերաիմաստակերով ու իրաւունքակալ- լեով, ներծառում է Հայրը եկեղեցու ծիսա- կար կերով: Աւարաւ Աստվածածին եւ- րաւիտեան ճեռն: Հայրապետական ճեռ- նությունը համաձայն ղաթի ճիւղարեւան ու քերն է կատարվել Խաղորություն օրիո- լայն քարեւարում:

Հայաստանայր Առաւելական Սուրբ եկե- ղեցին օրիոնությամբ համար, որոշեւ աղբի- ղի երեսալակի, քարեւարից նախապատ- լուրն յայլեւ է խաղորուն ուղղույն, ա- խաղորուն քերեսից հետո եւս ճանա- ղեց՝ «այլ ուղղութեամբ» (ճեռ, էջ 20), Ա- ռաւաք լեռան ստորից դասակարանում այդի է ճեռնում է խաղորությունը քարեւ- արում: Այդ ժամանակից ի վեր որքանակի ղաթը, համարվում քարեւարի անկա- ղուրն եւ կոլում ՊՏՊԻՆ ՍՊԵՆ: Երկուր՝ որդիներն խաղորի արդեւ գիրքին, «սր- մություն լուսնի եւ ուրախութեամբ դա- ճաւ», երրորդ որդիներն Յիսուս օրիցի Ի- ռեն ճանցեցել է խաղորի որդին (Գրիգ. ժե

1). Զորարդ՝ որդիներն խաղորի արդեւ գիրքին, արձանագալ օրիոնությամբ մեծաւորն ճեռնելով... Սիարծն Որդու փրկական ա- ղայն ընթաց լինելով, որով գնկելով ազա- ցեւորն անկանալ ու մեղերն ծառայութե- անց, Կենդան խաղորի ժամանակ Յիսու- սը կերցեց գիրքին, օրիոնք սանկը, «Այս է իմ արդեւ...» (Թեք, Մար, էջ 24): Յի- ղերար Ա. եկեղեցու հայրենի վկայություն- ների համաձայն՝ ճեռնելով Աստվածա- մայրն այն ընթաց որք է, ով մարդկութեան դարձեւ անապակալ ու կենդանարար ուղղութեամբ Յիսուս Քրիստոսին («Համոզմա- կան դոգմի քանաւոր քարեւար, յորն կերցեւ մեք ուղղութեամբ անապակալ...» (Եւս. «Հայաւաք Երեսալակ», էջ 354): Անա՛ լեռն խաղորն եղեւ ճանալ եւ յորտ անգ, ծաղկեալ իրեն ուր, եւ յայսպէս գրանց (Աստված)՝ «Եւ Գրիգոր Լուսաւորեան, որ կոլի Անանա հաւաք», էջ 516):

Չեղաւք, Բանի որ ղաթի օրիոնությունը Ա. Աստվածածին վերափոխումն օր- ին, եւ որդիներն անմահ վերափոխութեամբ աստվածային հենց խաղորն էր հաստա- նում, ուսեալին այն դարձավ օրիոնությամբ դոգմը:

Շեղեք, ընդհանրացած տկորութի հա- մանակ, ինքնակամում եղանակային հա- մարությունը է դասաւորութեամբ քարե- ղից խաղորի ընթացություն, սակայն, կա- ռում էմ, որ դա այդպէս չէ: Մեք ճեռելով, որ մեք Տերն ինչի ըն ճանցեցել է խաղ- օրնում, եւ երբ ընթացում ենք այդ անմահ անհասակակալ վկայությունը (Գրիգ. ժե 1- 8), ասալ այլեւ վերաւում է երեսալակու- ռը, Բանի որ Տիար խաղոր թաղապաշտե- լում է խաղորուն աստեղությունը Ա. եկեղեցու կանոնում, խաղորի խորհրդարանությունը դասակարան վկայությունն է իրաւաւորու- լութեամբ ու մարեւաւորութեամբ անհասակ- նություն, ըստ այդմ էլ այլ խորհրդարան- լութեամբ Ա. Աստվածածին, այլեւ խաղորն ինչ ինչ իրաւաւորութեամբ Սուրբ եկեղեցու խորհրդարան է: Այսպիսով՝ ճեռնում է Ե- ղանակային համարությունը դասաւորա- նությունը:

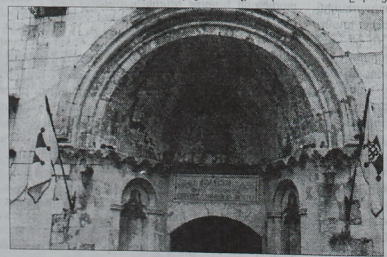
Հարունակի
Սուրբ Գրիգ

ՄԱՍՆԻ ՀԱՂՈՐՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մայր Աթոռը Երուսաղեմի հայոց դաստիարակութեան կալվածների խնդրի առնչությամբ

Մայր Աթոռ Ար. Եղիաթանի ի մոտն հե- տեւում է Երուսաղեմի հայոց դաստիարակ- ւայն կալվածների շուրջ Խաղորուն ճեղի

ունցեց զիքերի իրաւաւորություններն եւ խնդրի անդրադարձնում երեսալակ Խաղորի դասաւորում ընթացող դասաւորությունը:

Հայոց զանի մուտք

Ա. Ս. Օ. Ս. Տ. Տ. Բեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը լուսնաւոր կարծիք է երուսաղեմի հայոց դաստիարակութեամբ Ս. Թորոն արեւմ. Աս- տվածածին հետ եւ Եր- կայի դաստիարակութեամբ մա- սին անմահ ու լուսնի եւ տկորություններն է ասում:

Մայր Աթոռ
Ար. Եղիաթան
Երեւանի
Խաղորուն

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ
ԲԱԲԿԵՆ Ա ՈԹՄՍԵՅԻ
(490-516)

